

Stikstof, landschap en het lange termijn landbouwbeleid

Bijna 40% van de EU-begroting gaat naar de agrarische sector en daarnaast zijn er nog vele nationale steunmaatregelen. Tot deze EU-maatregelen behoren ook landschapsmaatregelen. Uit PBL-evaluaties blijkt steeds weer dat deze weinig opleveren voor natuur en landschap.

Het permanent subsidiëren van de landbouw leidt in sommige sectoren tot vier keer zo veel productie dan Nederland kan consumeren. Ten koste van grote aantallen dieren die industrieel gehouden worden, grotendeels voor de export.

Na het PAS-debacle trekt de regering vijf miljard euro uit voor het terugdringen van stikstofemissies en herstel van de natuur. Hierop is vanuit de landbouw en de natuur- en milieubeweging zeer kritisch gereageerd. De strekking: dit leidt niet tot de beoogde stikstofreductie en leidt onvoldoende tot het beoogde natuurherstel. Jan Willem Erisman, hoogleraar Integrale Stikstof aan de VU in Amsterdam, heeft zijn kritiek duidelijk verwoord: wanneer de input niet wordt beperkt zal de natuur de goede staat van instandhouding niet bereiken. Ook de Commissie Remkes heeft zich deze maand zeer kritisch over het stikstofbeleid uitgelaten. Het PBL toonde zich eveneens kritisch. Een conclusie die ik deel.

Er zijn beleidsaanpassingen nodig. Winsemius en anderen denken aan een Agrarische Hoofdstructuur (AHS). Ook binnen een AHS vraagt de zorg voor natuur en milieu om drastische maatregelen. Persoonlijk denk ik dat een AHS niet zal helpen. Wanneer er restricties gesteld worden aan de input dan past het landbouwsysteem zich vanzelf aan. De betere (duurzame) ondernemers vinden dan oplossingen die passen bij de draagkracht van de natuur. Op die manier kan systematisch ruimte geschapen worden voor ecologische (en andere milieuvriendelijke) landbouw.

Mijn droom is een mozaïek aan landbouwvormen voor lokale, regionale en landelijke behoeften, mens- en diervriendelijk, met een export die past binnen ons absorptievermogen. De enige export van de landbouw is de export van kennis, specialistische machines, zaden en genen en van opgeleide mensen. Ik hoop dat we de Nederlandse opleidingen open willen stellen voor leergierige mensen uit derdewerldlanden die zich na hun opleiding willen inzetten in hun land.

De huidige landbouwsubsidies moeten omgezet worden in (1) omvormingssubsidies naar ecologische en biodiverse landbouw en (2) permanente subsidies voor het opleiden van jonge boeren/studenten

uit derdewerldlanden. Dan kan Nederland zich, meer dan nu, concentreren op het vermarkten van kennis en techniek, in plaats van op het huidige verdienmodel gebaseerd op in- en export van water en grondstoffen. Laten we onze ambities om de wereld te voeden ombouwen: we gaan als Nederland de kennis exporteren en de mensen opleiden om de wereld op ecologische en milieuverantwoorde wijze van voedsel te voorzien. Niet iedereen binnen de WUR is hiervoor enthousiast, maar toch is daar, net als binnen de HASsen en Groenscholen en ook bij ondernemers in de landbouw, voldoende enthousiasme en vakmanschap aanwezig.

SANDER VAN OPSTAL, BESTUURSLID WLO

WLO-forum dient om het debat in de WLO te versterken.
(De bijdragen komen van een van de WLO-bestuursleden op eigen titel).

De WLO wordt lid van de internationale Europese vereniging voor landschapsecologie (IALE -Europe)

Met ingang van deze zomer wordt de WLO collectief lid van IALE-Europe, de internationale Europese vereniging voor landschapsecologie. We zien dit als een service aan onze leden, die daarmee ook de voordelen genieten van dat lidmaatschap.

De European Association for Landscape Ecology - IALE-Europe - werd in 2009 opgericht om een consistente, gemeenschappelijke benadering van landschapsecologie op Europese schaal te promoten en ontwikkelen. De doelen van IALE-Europe zijn:

- Actief samenwerken met de bestaande en actieve nationale afdelingen om de inspanningen te bundelen, ter bevordering van activiteiten die relevant zijn voor Europese landschappen.
- Actief samenwerken met IALE -International om de impact van onderzoek, onderwijs en praktijk op het gebied van landschapsecologie te versterken, mede door de erkenning van de bestaande, wereldwijde differentiatie van zowel landschappen als perspectieven.
- Actief bijdragen aan het maatschappelijk bewustzijn van de complexe natuurlijke en culturele interacties van Europese landschappen, de meerwaarde van het integratieve perspectief van landschapsecologie en de behoefte aan een meer systematische onderzoeksaanpak. Dit wil IALE-Europe bereiken door een

voortdurende en open dialoog met Europese instellingen en besluitvormers.

Als lid van de WLO kunt u als volgt profiteren van het lidmaatschap van IALE-Europe:

- U ontvangt nieuwsbrieven vanuit IALE-Europe met nieuws en aankondigingen van activiteiten in Europe en wereldwijd.
- U kunt lid worden van één of meerdere werkgroepen.
- U kunt deelnemen aan de algemene vergadering van de vereniging en de verkiezingen van het bestuur.

Een mogelijke volgende stap voor de WLO is lidmaatschap van de International Association for Landscape Ecology, IALE-World. Dit is de moederorganisatie van het wereldwijde netwerk van landschapsecologen, opgericht in 1982, waarvan Ies Zonneveld de eerste president was. IALE-World faciliteert discussie en stimuleert interactie tussen de vele nationale verenigingen en streeft naar samenwerking tussen landschapsecologen over de hele wereld.

www.iale-europe.eu